

O chladné hlavě na prahu jaderného konfliktu

- editor007 | 29. března 2024

SVĚT: V říjnu roku 1962 oznámili prezidentu Johnu Kennedymu, že Sověti rozmístili na Kubě nukleární balistické rakety schopné zasáhnout New York. Vypukla kubánská krize. Prezident Kennedy se podle dobových záznamů postavil svým generálům a za pomoci diplomacie odvrátil přímý vojenský střet.

Studená válka

V šedesátých letech minulého století zuřila studená válka naplno. V srpnu roku 1961 obsadily ozbrojené síly NDR hranici se Západním Berlínem a začaly natahovat ostnatý drát. Ten následně nahradila betonová zeď.

Na Kubě se v roce 1959 dostal po několika letech ozbrojené revoluce k moci Fidel Castro, jehož hnutí se otevřeně hlásilo k marxismu-leninismu. Sovětský svaz se stal jeho největším spojencem.

Tehdejší sovětský první tajemník Nikita Chruščov opakovaně tvrdil, že na Kubu pošle pouze obranné systémy, neboť americký prezident ještě v září 1962 Chruščova varoval, že Amerika útočné systémy nebude tolerovat.

Kubánská krize

Zpráva z výzvědného letounu, kterou prezidentovi Kennedymu doručili 16. října roku 1962 ráno, však ukazovala, že Sověti na Kubě rozmístili útočné rakety. Ještě toho dne se u Johna Kennedyho sešlo 14 vybraných bezpečnostních poradců. Poradci přišli s návrhem, že Americká armáda musí bez prodlení zahájit bombardování Kuby a ostrov obsadit.

Záznam z pozdějšího jednání ze dne 19. října ukazuje, jak prezident Kennedy dospěl k rozhodnutí dát nejdříve přednost diplomacii.

Prezident Kennedy:

„Dovolte mi nejdříve říci, v čem vidím problém já z mého úhlu pohledu. Měli bychom přemýšlet, proč to Rusové udělali. Když jim dovolíme, aby tam rakety nechali, dotknou se naší prestiže a budou v situaci, kdy nás budou moci tlačit. Na druhou stranu když zaútočíme na rakety nebo zahájíme invazi na Kubě, dostanou záminku k tomu, aby obsadili západní Berlín. Pak mi zůstává jediná alternativa a tou je vypálit jaderné zbraně, což je pekelná možnost.“

„Blokáda Kuby dá Chruščovovi důvod k blokádě Západního Berlína, což popudí naše spojence. Budeme obviněni z toho, že jsme svojí přehnanou reakcí ohrozili město. Když si uvědomíme důležitost Berlína pro Evropu a důležitost našich spojenců, je to něco, co vyvolává dilema. Ale samozřejmě něco musíme udělat.“

Generál Taylor:

„Všechny tyto věci si uvědomujeme, pane prezidente. Když nezareagujeme na události na Kubě, myslíme si, že důvěryhodnost naší reakce v Berlíně je ohrožena. Nemáme jinou možnost než je přímá vojenská akce.“

Prezident Kennedy:

„Ale co reakce Sovětů na útok na Kubu?

Generál LeMay:

„Když něco udělají, budeme válčit. Blokáda a další akce povedou k válce. Nevidím jiné řešení. Situace je stejně špatná jako politika appeasementu v Mnichově. Myslím, že pouhá blokáda a vyjednávání budou považovány našimi přáteli za celkem slabou odpověď. Máte samá špatná řešení. ”

Pozn. autora: Otec prezidenta Johna Kennedyho, Joseph Kennedy, byl před druhou světovou válkou americkým velvyslancem v Británii a otevřeně podporoval politiku appeasementu vůči Hitlerovi ministra Neville Chamberlaina.

Prezident Kennedy:

„Generále, jste v tom se mnou. Osobně.”

„Argument pro námořní blokádu Kuby je ten, že se chceme vyhnout, pokud je to možné, nukleární válce eskalací. Dodatečná palebná síla, kterou představují rakety na Kubě, nezvyšuje mimořádně riziko. Skutečným ohrožením je jakékoli použití jaderných zbraní”.

„Sovětské mezikontinentální balistické rakety, bombardéry a ponorky mohou zabít 80 až 100 milionů Američanů. Mluvíte o destrukci země. Argument, že nemusíme zahájit invazi na Kubu, je logický. Kuba je jen jedna z dalších obtíží, jakým musíme čelit. Stejně jako musíme žít se Sovětským svazem a Čínou.”

Prezident Kennedy dále poznamenal ke svému pobočníkovi:

„Tito generálové mají jednu velkou výhodu na své straně. Když je budeme poslouchat a uděláme to, co chtějí, nikdo z nás nebude později naživu, aby jim řekl, že se spletli.”

Vítězství diplomacie

Americká invaze na Kubu by podle knihy s největší pravděpodobností vedla k nukleární válce. Útočící americké jednotky by narazily na čtyřnásobný počet sovětských vojáků, než odhadovala CIA, a byly by zmasakrovány taktickými nukleárními zbraněmi, které se na ostrově nacházely a jež americké výzvědné služby neodhalily.

Námořní blokáda, kterou prosadil prezident Kennedy, dala oběma stranám čas k vyjednávání. Krize skončila 28. října, třináct dní poté, co začala, když Chruščov souhlasil se stažením raket z Kuby.

Neveřejnou částí dohody byl americký ústupek, podle kterého se Američané zavázali, že stáhnou taktické rakety z Turecka, které byly rozmístěny blízko k hranicím s Ruskem a byly podobného typu, jaké chtěl Chruščov rozmístit na Kubě. Americké veřejnosti byla předložena verze, že Chruščov „couvnu” pod tlakem americké odhodlanosti.

Vyjednávání a chladný rozum

Americká vláda nedávno zpřístupnila tajné memorandum amerického velvyslance v OSN, podle kterého se prezident Kennedy pravděpodobně řídil. Velvyslanec Adlai Stevenson v něm píše:

Překlad, zkrácení autor.

Útok na Kubu by pravděpodobně vyvolal sovětskou odvetu někde, Turecko, Berlín a tak podobně; je velice důležité, aby na naší straně stála co možná největší část světa. Začít jadernou válku nebo riskovat její zahájení je v nejlepším případě kontroverzní rozhodnutí a historické soudy se zřídka shodují s momentálními náladami.

Když máme raketovou základnu v Turecku a na dalších místech okolo Sovětského svazu, určitě mají právo mít základnu na Kubě. Byť mohou být důvody našich akcí jasné nám, nebudou zřejmě mnoha ostatním.

Vím, že vaše dilema je, zda zaútočit před tím, než jsou kubánská raketová síla schopná provozu, nebo riskovat čekání. Národní bezpečnost musí mít přednost. Ale armádní návrhy mají tak nepředvídatelné konsekvence, že se domnívám, že byste měl říci, že existence raketových základen kdekoli může být předmětem jednání před tím, než něco začneme.

Naše pozice je tedy, že nemůžeme vyjednávat s pistolí u hlavy, pistolí, která ohrožuje nevinné a bezmocné kubánské občany stejně jako USA, a že když neodstraní raketové základny, budeme to muset udělat sami, ale že budeme připraveni diskutovat o raketových základnách v kontextu odzbrojení nebo čehokoli podobného.

Oni narušili rovnováhu a my nemáme jinou možnost než ji obnovit. Vydírání a zastrašování nikdy, vyjednávání a chladný rozum vždy. (v originálním textu takto podtrženo)

Tolik memorandum velvyslance Stevensona.

Nespravedlivý závěr

Velvyslanec Stevenson byl následně v časopisu Time prezentován v nelichotivém světle jako někdo, kdo chtěl další „Mnichov“. Časopis ho doslova citoval: „Zdá se, že žijeme v době, kdy každý, kdo chce válku, je hrdina, a každý, kdo dává přednost míru, je hlupák.“

Komentář ke zveřejněným dokumentům uvádí, že článek v časopise Time měl zakrýt skutečnost, že dohoda o stažení raket z Kubu byla ve formě něco-za-něco, že nebyla pouhým výsledkem amerického tlaku. Role, kterou sehrála diplomacie Johna Kennedyho a Adlai Stevensona, je podle komentáře nedoceněna, neboť odvrátila nejnebezpečnější konflikt v moderní historii.

AUTOR: S.Spurný

[ZDROJ](#)

(1) [Gambling Armageddon](#)

(2) [Memorandum](#)

(3) [Time](#)